

نگاهی تحلیلی به فعالیت‌های یک سازمان تروریستی در جهان

القاعدہ تهدیدی برای امنیت جهان

محمد صادق اسینی

ویلای القاعدہ در اروپا!

تلash شان را برای جلوگیری از ورود گروههای افراطی به اروپا و قلمرو خود به کار گرفته‌اند، ولی تا زمانی که از این خصوصیات حاکمی از آن است گزارش‌های منتشره در این مورد اشاره کردند که رشد سریع گروههای افراطی مرتبط با القاعده در "کاتالونیا" علاوه بر اینکه امنیت ملی اسپانیا را تهدید می‌کند، بلکه امنیت اروپا، آفریقا، شمالی و خاورمیانه را نیز در معرض تهدید بزرگ قرار داده است. بر اساس اظهارات مقامات ضد تروریسم اسپانیا، اتحادیه پیلس این کشور و اظهارات تعدادی از کارشناسان تروریسم، کاتالونیا تبدیل به کانون توسعه تروریسم در اسپانیا و مخصوصاً بزرگترین مرکز سربازگیری این گروهها در قلب اروپا شده است. در همین خصوصیات "فرناندو رینارس" پژوهشگر اصلی و ریس "بنانه جهانی تروریسم" در انتیتیوی "الکانو" و مشاور ویژه سیاست‌های ضد تروریستی در وزارت کشور اسپانیا در خلال سال‌های ۲۰۰۶-۲۰۰۴ می‌گوید: "تحقیقات انجام شده در خصوص ۳۰۰ تروریست زدنی شده در اسپانیا از پایان دهه ۹۰ تاکنون، نشان می‌دهد که کاتالونیا بدون هیچ تردیدی مرکز فعالیت‌های افرادیون در کشور ما شده است". به باور رینارس تحقیقات نشان می‌دهد که کاتالونیا تبدیل به مکان ملاقات جهادیون شده و این در حالی است که بنابر اظهارات وی اگر تحقیقات به جای تعداد زندانیان بر روی تعداد بازداشتگان در این خصوص انجام شده بود، این آمار بسیار بیشتر می‌شد. بر اساس اظهارات مقامات دولتی و مطالعات گوناگون، اکثریت گروههای

یکی از نتایج ناخواسته مبارزه سازمان‌های اطلاعاتی غرب و مخصوصاً آمریکا با گروههای افراطی، پراکنده شدن آنها در سراسر جهان است. به باور بسیاری از کارشناسان مسائل بین‌المللی، تلاش آمریکا برای مبارزه با تروریست‌ها و مخصوصاً "القاعدہ" شده است. آنچه که از آن به عنوان "مبارزه با تروریسم" در رسانه‌های تبلیغاتی غرب نامبرده می‌شود، هر چند برای افکار عمومی ظاهری جذب دارد، ولی آنچه که در تبلیغات از بیان آن خودداری می‌شود گسترش تروریسم در جهان است. واقعیت این است که حمله به کشورهای افغانستان و عراق بعد از حملات ۱۱ سپتامبر، هر چند با شعار "مبارزه با تروریسم" آغاز شد، ولی در واقع به گسترش آن انجامید. قبل از حملات آمریکا و متحدانش، تروریسم از عراق و افغانستان خارج شده بود، ولی ۶ سال جنگ مستمر در این کشورها منجر به گسترش تروریسم به منطقه خاورمیانه، آسیا، آفریقا و حتی اروپا گردید. در حال حاضر سرویس‌های اطلاعاتی و امنیتی آمریکا در حال مبارزه با نسل جدیدی از تروریست‌ها به رهبری القاعدہ هستند. تروریست‌هایی که با تحریبات فراوانی که در عراق و افغانستان به دست آورده‌اند، به مبارزه با آمریکا در سایر نقاط جهان رفته‌اند. تروریست‌هایی که نه تنها تاکتیک‌های عملیاتی و استراتژی جنگ روانی خود را تغییر داده‌اند، بلکه برای شناسایی نشدن، شلوار "جنین" نیز بر تن می‌کنند.

"جرج بوش" رئیس جمهوری آمریکا و همسانش همچنان کاخ سفید را پرچمدار مبارزه با تروریسم تلقی می‌کنند و بر این باورند که اقدامات پیشگیرانه سرویس‌های اطلاعاتی و نظامی این کشور بعد از ۱۱ سپتامبر مانع از نامن‌تر شدن جامعه بین‌المللی توسط تروریست‌ها و مخصوصاً "القاعدہ" شده است. آنچه که از آن به عنوان "مبارزه با تروریسم" در رسانه‌های تبلیغاتی خودداری می‌شود، هر چند برای افکار عمومی ظاهری جذب دارد، ولی آنچه که در تبلیغات از بیان آن خودداری می‌شود گسترش تروریسم در جهان است. واقعیت این است که حمله به کشورهای افغانستان و عراق بعد از حملات ۱۱ سپتامبر، هر چند با شعار "مبارزه با تروریسم" آغاز شد، ولی در واقع به گسترش آن انجامید. قبل از حملات آمریکا و متحدانش، تروریسم از عراق و افغانستان خارج شده بود، ولی ۶ سال جنگ مستمر در این کشورها منجر به گسترش تروریسم به منطقه خاورمیانه، آسیا، آفریقا و حتی اروپا گردید. در حال حاضر سرویس‌های اطلاعاتی و امنیتی آمریکا در حال مبارزه با نسل جدیدی از تروریست‌ها به رهبری القاعدہ هستند. تروریست‌هایی که با تحریبات فراوانی که در عراق و افغانستان به دست آورده‌اند، به مبارزه با آمریکا در سایر نقاط جهان رفته‌اند. تروریست‌هایی که نه تنها تاکتیک‌های عملیاتی و استراتژی جنگ روانی خود را تغییر داده‌اند، بلکه برای شناسایی نشدن، شلوار "جنین"

تُروریستی افراطی در اسپانیا به انجمان‌های اسلامی در کاتالونیا به عنوان "بهشت امن" برای ساخت پایگاه‌های حمایت از ایدئولوژی‌های خود و مکانی برای تامین مالی و استخدام افراطیون انتشاری برای شورش در عراق و افغانستان و همچنین اهداف احتمالی در این کشور و سایر نقاط اروپا می‌نگرند.

به موازات گسترش فعالیت‌ها و حضور افراطیون در کاتالونیا، نیروی‌های ضدتروریسم اسپانیا نیز برای جلوگیری از گسترش تهدیدات، برنامه‌هایی را برای ضربه زدن به تشکیلات سلفیون به اجرا گذاشته‌اند. طبق این گزارش از سال ۲۰۰۱ بالغ بر ۳۱۶ درصد از تُروریست‌های افراطی زندانی شده در اسپانیا فقط در کاتالونیا دستگیر شده‌اند که بیشتر آنها مراکشی هستند. کاتالونیا محل زندگی حدوداً ۳۰۰ هزار مهاجری است که در حدود یکصد هزار نفر آنها از مراکش هستند. ارزیابی‌های رسمی حاکی از آن است که آمار واقعی مهاجران مغربی حدوداً بیش از یک میلیون نفر است. بعد از بمبکاری در ایستگاه راه آهن مادرید در ۱۱ مارس ۲۰۰۴ پلیس ملی این کشور در حدود ۲۰ تُروریست افراطی را در کاتالونیا، مادرید و سایر مناطق اسپانیا دستگیر کرد. در جریان اطلاعاتی که از این افراد به دست آمد پلیس در سال ۲۰۰۵ توانست ۵ تُروریست افراطی را دستگیر کند که همگی آنها در بمبکاری‌های ۱۱ مارس دست داشتند. در ماه مه همان سال نیز مقامات ضد تُروریسم اسپانیا ۱۵ افراطیگرا را که شامل ۳۳ مراکشی و ۲ الجزایری بود دستگیر کردند که برای اعظام سرباز به عراق، افغانستان و آفریقای شمالی اقدام به جذب نیرو می‌کردند. دولت اسپانیا بر این باور است که تُروریست‌های دستگیر شده بخشی از شاخه مغربی القاعده در اسپانیا هستند.

نگرانی از گسترش تُروریسم در قاره سیاه

دستگیری‌های جدید در موریتانی و برخی دیگر از کشورهای آفریقایی به جرم ارتباط با شبکه القاعده نگرانی‌های فرازینده‌ای را در مورد آغاز موج جدیدی از حملات تُروریستی علیه اهداف آمریکا و دولت‌های طرفدار غرب در این منطقه از جهان ایجاد کرده است. از نظر کارشناسان مسائل تُروریسم، دستگیری‌های اخیر در این نقطه از شمال آفریقا (موریتانی) نشان می‌دهد که شبکه القاعده از برنامه‌های درازمدت و بلندپروازه‌ای برای دسترسی به مناطق حضور آمریکا و غرب در سراسر جهان برخوردار است. توجهات به حضور القاعده در موریتانی زمانی بر جسته‌تر شد که در زوئن سال ۲۰۰۵ یک حمله تُروریستی علیه تأسیسات نظامی این کشور انجام شد و دست کم ۱۵ نظامی در جریان آن عملیات کشته شدند. علاوه بر موریتانی، حملات تُروریستی در کشورهای الجزایر، مراکش و تونس سبب نگرانی از افزایش اقدامات تُروریستی در شمال و غرب آفریقا شده است. از نظر کارشناسان، گروههای تُروریستی این منطقه همانند سایر گروههای تُروریستی از حمایت‌های مالی و تشکیلاتی شبکه القاعده در منطقه قبایلی وزیرستان (واقع در پاکستان) برخوردار هستند و در این منطقه آموزش نظامی و ایدئولوژیک می‌یابند. به عقیده نهادهای اطلاعاتی غرب، سیزده جویان به یک استقلال نسبی دست یافته و اخیراً اقام به ایجاد اردوگاه‌های آموزش نظامی در مناطق مرزی موریتانی کردند. اما کارشناسان مستقل می‌پذیرند که دلیل نفوذ و حضور القاعده در این کشور و برخی دیگر از کشورهای آفریقایی، فقر و بی‌عدالتی گستردگی ایست که براین کشورها حاکم شورشیان است.

استراتژی تغییر چهره و پوشیدن شلوار جین

تصاویری که تاکنون از تروریست‌ها منتشر شده گویای هویت آسیایی، خوارمیانه‌ای و گاه آفریقایی آنها است ولی القاعده و گروههای افراطی فعال در اروپا و سایر کشورهای جهان برای جبران این نقطه ضعف خود استراتژی جدیدی به کار گرفته‌اند که بر مبنای سربازگیری و استخدام تروریست‌هایی استوار است که به واسطه تفاوت چهره توسعه سازمان‌های امنیتی اروپا شناسایی نشوند. ارزیابی‌های صورت گرفته حاکی از آن است که استراتژی جدیدی که عناصر القاعده در جهان به کار گرفته‌اند، غربی کردن سربازان تازه استخدام است به نحوی که آنها را بهتر با کشورهای هدف همسان کنند. بنابر تازه‌ترین گزارش‌های منتشر شده توسط کارشناسان مبارزه با تروریسم در جهان، عناصر فعال القاعده سربازان تازه استخدام را تشویق به پوشیدن شلوار جین و لباس‌های شبک می‌کنند و آنها را از بلند کردن ریش خود منع کرده‌اند. مرحله بعدی جدا کردن سربازان از زمینه فرهنگ و جامعه شناختی آنها با اعزام به شهرهای کوچک‌تر است که در آن شهرستان‌ها اشخاصی برای تامین و تعلیم آنها پیش‌بینی شده‌اند. این سربازان سرانجام و پس از دین همه این دوره‌ها به عراق، الجزایر یا افغانستان اعزام می‌شوند. سربازان برجسته نیز به خدمت در دوره‌های نظامی ارتش‌های مراکش یا الجزایر فرستاده می‌شوند. گروههای تروریستی اطمینان دارند که با این شگرد می‌توانند هر زمان که اراده کنند نظم ارتش‌های این کشورها را از

درون در هم پاشند یا هر آسیبی را که لازم بدانند به ارتش‌های مذکور وارد کنند.

تمرکز بر عملیات‌های انتحاری و بمبهای انفجاری

اعضای گروه تروریستی القاعده به چندین دسته تقسیم می‌شوند. گروهی کارهای تبلیغاتی انجام می‌دهند، گروهی پیام‌های ویدیویی منتشر می‌کنند، گروهی مدیریت و سازمان دهی فعالیت‌های روزمره را بر عهده دارند و گروههای دیگری که هر یک بخشی از استراتژی میان‌مدت و بلندمدت این سازمان تروریستی را پیش می‌برند. اما بنابر تحلیل‌های صورت گرفته در سرویس‌های اطلاعاتی و امنیتی غرب، خط‌نماک‌ترین شاخه‌این سازمان تروریستی گروهی است که مسوولیت عملیات‌های انتحاری القاعده را بر عهده دارد. بنابر گزارش‌های منتشره از اعضای این گروه به هیچ وجه در سایر عملیات‌های نظامی القاعده استفاده نمی‌شود. آنها فقط برای عملیات‌های انتحاری آموزش می‌بینند، عملیات‌هایی که بزرگترین کابوس سربازان نیروهای ائتلاف در عراق و افغانستان محسوب می‌شود.

آمار بمبگذاری‌های انتحاری در افغانستان به طرز هشدارهایندهای نشان می‌دهد که اگر عملیات‌های انتحاری با شدت فعلی ادامه یابد تعداد عملیات‌های انتحاری به وقوع پیوسته در این کشور در سال ۲۰۰۷ از سال گذشته میلادی بیشتر خواهد شد. این موضوع از ۲۰۰۶ ۴۷ عملیات انتحاری در افغانستان اتفاق افتاده، ولی در طول همین دوره زمانی در سال جاری میلادی ۵۷ عملیات انتحاری اتفاق افتاده است. برای مثال در جریان یکی از مرگبارترین عملیات‌های انتحاری که اخیراً در نزدیکی یک مقر آموزش پلیس در کابل اتفاق افتد، ۳۵ نفر کشته شدند. هنگامی که گسترش استفاده از بمبهای انفجاری جاسازی شده (IED) و همچنین کشف اولین بمب انفجاری پرتاپ شونده (EFP) در ماه می در افغانستان مورد بررسی قرار می‌گیرد، درک این موضوع امکان‌بیزیر می‌گردد که چرانتقادات از جنگ افغانستان روزی‌روز در حال افزایش است. پیش از این از بمبهای اخلاقی روسای موسسه امنیتی "اینتل سنتر" که پیگیری و تحلیل پیام‌های صوتی و تصویری القاعده برای سرویس‌های اطلاعاتی آمریکا را بر عهده دارد، انستیتویی السحاب در طول سال جاری میلادی بیش از ۷۵ پیغام ویدیویی منتشر ساخته که میانگین آن هر سه روز یک بار می‌شود. بنابر اطلاعات موجود انستیتوی السحاب در طول آغاز فعالیت خود در سال ۲۰۰۵ تنها ۱۶

- استراتژی جدیدی که عناصر القاعده در
- جهان به کار گرفته‌اند، غربی کردن
- سربازان تازه استخدام است به
- نحوی که آنها را بهتر با کشورهای هدف
- با کشورهای هدف همسان کنند

است. حال با توجه به این گونه واکنش‌های آمریکا باید از مسوولان کاخ سفید سوال کرد که اصل‌اشما برای چه هدفی در عراق می‌جنگید و به چه منظوری جنگی گسترشده با تروریسم را آغاز کرداید؟ آیا تنها برای این است که اعلام کنید این گونه انفجارها و اقدامات تروریستی کار القاعده است؟ حتی اگر نتوانیم مسوولان اصلی ارتکاب چنین جنایت‌هایی را پیدا کنیم در هر حال می‌دانیم که گروه القاعده و رهبر آن بن لادن مرتكب چنین جنایتی می‌شوند. حتی اگر بن لادن به همراه جرج بوش وارد رقابت‌های انتخاباتی آمریکا شده بود، باز هم بن لادن متهمن اصلی این جنایت‌ها بود. بنابراین نیازی نیست که مسوولان نظامی و سیاسی آمریکا باین‌های صادر کنند و در پی هر انفجار تروریستی در عراق یا افغانستان القاعده را مسؤول آن معروف کنند زیرا هر فرد عادی حتی اگر غیر نظامی و غیر سیاسی هم باشد به وضوح می‌داند که بن لادن و طرفدارانش خون مردم عراق و دیگران را می‌بریند. اما اقدامات آمریکا موجب شده است بن لادن و بازوی راستش "ایمن الظواهری" یا به عبارتی "مرد شماره ۲ القاعده" بتواند به آرزوی خود برسند. آرزوی آن دو و البته تلاش‌شان این است که لقب مقاومت را با خود یدک بکشند نه لقب خون آشام یا عاملان کشتار جمعی را؛ زیرا آنها می‌خواهند بدین طریق چهره خود را پاک جلوه داده و طرفداران پیشتری را به سوی صفوخ خود بکشانند.

در عین حال به رغم آن که برخی سنی‌های عراق به دلیل تهدیدات مستقیم از سوی طرفداران القاعده رود و روروی این گروه قرار گرفته‌اند، دیدگاه غالب در کشورهای عربی و اسلامی بر آن است که در جنگ تبلیغاتی و مصاف بوش و بن لادن یا یکدیگر، بن لادن غلبه بیندازد که است زیرا بوش اگرچه در عرصه داخلی توانست بر افراد برجسته‌ای چون کری و کلیلند غلبه کند اما در عرصه روابط عمومی توانست این توفیق را به دست آورد. چندی قبل یک نظرسنجی در میان برخی روزنامه‌نگاران و خبرنگاران عربی به عمل آمد و در این خصوص که چهره بوش مقبول‌تر و مردمی‌تر است یا بن لادن، همگی متفق‌القول بودند که بوش نمی‌تواند در این خصوص با بن لادن رقابت کند زیرا یک تفاوت اساسی میان آن دو وجود دارد و آن اینکه دوران حاکمیت بوش رو به پایان است در حالی که بن لادن همچنان به رهبری خود بر القاعده ادامه می‌دهد. اکنون که بوش در جنگ روابط عمومی یا بهتر بگوئیم در جنگ اندیشه‌ها در برابر بن لادن باخته است، باید این سوال رامطرح کرد که آیا باید جنگ دیگری همچون عراق اتفاق می‌افتد تا آمریکا این بار در جنگ اندیشه‌ها بر القاعده پیروز شود؟

که از افراد برجسته و خبرهای برخوردار بوده و هست چگونه علی‌رغم غلبه بر مخالفان داخلی در جریان انتخابات ریاست جمهوری از غلبه بر مخالفان خارجی اش نتوان است؟ چگونه بوش توانست در جریان انتخابات، "جان کری" و "مکس کلیلند" دو تن از قهرمانان جنگ و بین‌نام را به سرعت پشت سر بگذارد و توجه عمومی را در ادعای جنگ با تروریسم به سوی خود جلب کند در حالی

که هنوز از غلبه بر اسامه بن لادن نتوان است؟ پاسخ نه چندان مشکلی که برای این پرسش‌ها می‌توان برشمود این است که با هر کس که در اروپا، آسیا، آفریقا و حتی خود آمریکا در خصوص آمریکا گفت‌وگو کنی، در کمتر از ۳۰ ثانیه رسوایی‌هایی را که آمریکا در زندان‌های گواناتانامو و ایوغریب به بار آورده برایت بازگو می‌کند. واقعیت این است که رسوایی‌های آمریکا در این وزارت به بهانه مبارزه با تروریسم جایگاه این کشور را در جهان متزلزل ساخت. اقدامات مسوولان آمریکایی در زندان‌های یادشده حرکت‌ها و اقدامات فجیعی را که طرفداران القاعده مرتکب می‌شوند تحت الشاعر قرار داده و توجهات عمومی بیش از آنکه به سوی فعالیت‌های تروریستی القاعده جلب شود متوجه شکجه‌هایی شد که مسوولان آمریکایی در زندان‌های گواناتانامو و ایوغریب مرتکب شده‌اند.

برای مثال در افدام وحشتناک تروریستی ۱۴ آگوست سال جاری چهار تروریست انتشاری با منفجر کردن خود در دو روستای کردنشین عراق، بیش از ۵۰۰ مرد زن و کودک را به کام مرگ فرستادند. اما واکنش نیم دولت بوش به این واقعه و وقایعی از این قبیل در عراق چیست؟ واکنش‌های کاخ سفید به این حوادث در عراق با سکوت فرقی نداشت و ندارد. از جمله پس از واقعه تروریستی مذکور در کردستان عراق، تنها یک سخنگوی ارتش آمریکا از طریق سایت گوگل اعلام کرد به عقیده ما گروه القاعده متهمن اصلی در این انفجارها

پیغام ویدیویی منتشر ساخت، در سال ۲۰۰۶ این آمار را به ۵۸ پیغام ویدیویی رساند و تا این زمان که هنوز چند ماه از سال ۲۰۰۷ باقی مانده بیش از ۷۵ پیغام ویدیویی منتشر کرده است. فیلم‌های ویدیویی منتشر شده متشکل از پیام‌ها و مصاحبه‌های رهبران القاعده و همچنین فیلم‌های تبلیغاتی است که توسط شورشیان در عراق و افغانستان ساخته شده‌اند. ولی موضوعی که گیج‌کننده می‌باشد این است که تقریباً تمام این فیلم‌ها به صورت همزمان و در انواع گوناگونی از فرم‌های کامپیوتری ارایه شده‌اند. در همین خصوص "پیتر برگن" از تحلیلگران مسایل مربوط به القاعده می‌گوید: "مقایيس عظیم فعالیت‌های این انسیتیتو این مطلب را می‌رساند که تعداد زیادی از افراد حرفه‌ای و آموزش دیده به طور ثابت در حال فعالیت هستند". برگن در ادامه اظهارات خود می‌افزاید: "من شک دارم که این گروه پایگاهی مرکزی برای خود داشته باشند که شما بتوانید مکان آن را از طریق عکس‌های ماهواره‌ای پیدا کنید".

"بن ونژک" از مدیران موسسه امنیتی "اینتل سنتر" نیز در این خصوص می‌گوید: "برای تبدیل همزمان فیلم‌ها به فرم‌های کامپیوتری گوناگون به تعداد بسیار زیادی کامپیوتر نیازمند است و به نظر می‌رسد این گروه از آخرين سخت افزارهای کامپیوتری و برنامه‌های نرم‌افزاری روز موجود در بازار استفاده می‌نماید". ونژک در ادامه اظهارات خود می‌افزاید: "کارشناسان القاعده در مسیر استفاده از آخرین تکنولوژی‌ها گام بر می‌دارند و به محض ورود یک تکنولوژی جدید به بازار، شروع به استفاده کردن از آن می‌نمایند". بنابر این گزارش پیغام ویدیویی اخیر اسامه بن لادن در ۵ فرم مختلف قبل از دسترسی بوده و حتی امکان دانلود آن بر روی گوشی‌های تلفن همراه و کامپیوترهای جیبی همراه وجود داشته است. این در حالی است که امکان دانلود این پیام ویدیویی از ۲۰ سایت اینترنتی متفاوت وجود داشته و حتی این گروه اقدام به تولید پیام‌های ترجمه شده بین لادن به زبان‌های مختلف کرده که هر کدام از آنها از گرافیک متفاوتی برخوردار بوده‌اند. به باور کارشناسان انتشار پیغام‌های بن لادن به زبان‌های انگلیسی، آلمانی، دانمارکی و سیاری از زبان‌های دیگر، به موضوع دیگر به جز پیام‌ها شاره می‌کند و آن این است که آنها غرب را هدف گرفته‌اند.

کدام یک در جنگ اندیشه‌ها بازنده‌اند؟
پرسش عجیب و مهمی که در خصوص تلاش‌های دولت جرج بوش ریس جمهوری آمریکا در عراق و جنگ با القاعده وجود دارد این است که این دولت